

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยปัจจุบัน มีการรับเอาอิทธิพลของอารยธรรมตะวันตกที่หลังไหลเข้า มาอย่างไม่หยุดยั้ง มีการตีพิมพ์หนังสือ และผลิตสื่อต่างๆ ที่มีเรื่องเพศแฝงอยู่ในรูปสารคดี บันเทิงเชิงกรรม การ์ตูน และบทความต่างๆ ในวารสารบันเทิง โทรทัศน์ และภาพยนตร์ ที่มุ่งเน้นการกระตุ้นอารมณ์ทางเพศออกมามากมาย โดยเฉพาะสื่อประเภทวิทยุ ปลุกเร้าอารมณ์ เพื่อให้เกิดความรู้สึกทางเพศที่เรียกว่า “สินค้าเพศพาณิชย์” ออกมาอย่างแพร่หลายในสังคม ซึ่งคนทุกเพศทุกวัยสามารถแสวงหาประสบการณ์ จากสิ่งเหล่านี้ได้ไม่ยากนัก (จันทร์วิภา ดิลกสัมพันธ์, 2543) เกิดการเรียนรู้ที่ถูกบังปิดบังปะปนกันไป ความรู้ความเข้าใจและความเชื่อที่ได้เป็นประสบการณ์ที่สะสมมากขึ้นโดยไม่รู้ถูกผิด เป็นปัญหาสำคัญต่างๆ ปรากฏมากมาย มีการแพร่ระบาดของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ ความเบี่ยงเบนทางเพศ การล่อลวง การล่วงละเมิดทางเพศ และการมีช่องทางมากมาย ในการหลอกล่อชักจูง ผู้ที่ขาดความรู้ความเข้าใจ เป็นเหตุให้สังคมมีปัญหาที่เกี่ยวกับเรื่องเพศตลอดมา และทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อโดยตรงกับประเทศชาติ

จากผลการสำรวจการเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี ในกลุ่มนักเรียนในพื้นที่กรุงเทพมหานครปี 2544 (พิมลพรรณ อิศรภักดี อ้างถึงในสถาบันวิจัยประชากร และสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, เอกสารประกอบสัมมนาเรื่อง ทิศทางการวิจัยอนามัยเจริญพันธุ์ในประชากรวัยรุ่น :2545) พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และปวช .2 (13-17ปี) มีพฤติกรรมเสี่ยงในเรื่องเพศ เช่น ดูวิดีโอโป๊ / ภาพยนตร์ลามกปลุกเร้าอารมณ์ สูงถึงร้อยละ 69.5 และ 76.2 ในกลุ่มนักเรียนชายร้อยละ 34.7 และ 29.1 ในนักเรียนหญิง ดูภาพปลุกเร้าอารมณ์ในคอมพิวเตอร์ ร้อย ละ 56.0 และ 56.7 ในนักเรียนชาย ร้อยละ 17.4 และ 12.4 ในกลุ่มนักเรียนหญิง นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มากถึง ร้อยละ 9 มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกกับหญิงขายบริการ และมี นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และปวช .2 (ชาย) เกือบร้อยละ 30 มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก เมื่ออายุต่ำกว่า 15 ปี ส่วนนักเรียนหญิงพบว่าร้อยละ 10 ของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และร้อยละ 20 ของ นักเรียน ปวช .2 มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกอายุต่ำกว่า 15 ปี โดยอายุต่ำสุด ที่มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก ของนักเรียนหญิง คือ 13 ปี พฤติกรรมดังกล่าว เป็นพฤติกรรมเสี่ยงซึ่ง สอดคล้องกับ

การศึกษาของอรัย หุจรูญพานิช (2544) ซึ่งทำการศึกษากระบวนการติดตาม และเฝ้าระวังสถานการณ์เอดส์ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ประชากรผู้ติดเชื้อรายใหม่ในประเทศไทย ปี 2544 มีจำนวน 29,000 คน และในเขตกรุงเทพมหานครมีผู้ติดเชื้อประมาณ 95,000 คน และมากกว่าครึ่งหนึ่งนั้นเป็นประชากรอยู่ในกลุ่มอายุ 15 –24 ปี และพบว่าวัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้น คือเมื่ออายุน้อยกว่า 15 ปี มีแนวโน้มที่จะมีคู่เพศสัมพันธ์หลายคน และโดยมากมักจะมีเพศสัมพันธ์แบบไม่ป้องกัน ตลอดจนวัยรุ่นส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และทักษะในเรื่องเพศ และการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

จากการวิจัยด้านพฤติกรรมทางเพศของเยาวชนในประเทศไทย (ศิริกุล อิศรานุรักษ์ และคณะ อ้างในกรมอนามัย, 2545) พบว่าเยาวชนระดับอาชีวศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องเพศศึกษาในระดับปานกลาง และที่น่าสนใจเรื่องที่เป็นความรู้พื้นฐาน เช่น ลักษณะทางเพศของวัยรุ่น การมีประจำเดือน การมีเพศสัมพันธ์ ฯลฯ ยังคงเป็นเรื่องที่ไม่รู้และต้องการรู้เพิ่มเติม นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษายังมีความรู้และทัศนคติในเรื่องนี้น้อย และต้องการการสอนเรื่องเพศศึกษามากขึ้น จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าพฤติกรรมเหล่านี้เป็นสาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งของปัญหาพฤติกรรมทางเพศในสังคม โดยเหตุจากเยาวชนกลุ่มนี้อยู่ในช่วงวัยรุ่น ขาดความรู้ ประสบการณ์ และการยังคิด มีความสับสนในการแสดงพฤติกรรมทางเพศ จึงเป็นอันตรายที่อาจจะเกิดความล้มเหลวทางการศึกษาได้สูง เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ปัญหาครอบครัว ปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศ การติดเชื้อโรคเอดส์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรง และสุดท้ายอาจกลายเป็นบุคคลที่มีปัญหา ขาดคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นปัญหาต่อสังคม ประเทศชาติตามมา

ปัญหาที่กล่าวมาแล้ว ปัจจุบันทำให้สังคมไทยยอมรับกันมากขึ้นว่า การเรียนรู้เรื่องเพศจากประสบการณ์ วุฒิภาวะ และสภาพแวดล้อมไม่เพียงพอ ต้องให้มีการสอนความรู้เรื่องเพศศึกษาที่ถูกต้องแก่เด็กด้วย เพื่อที่จะลดปัญหาเหล่านี้ได้ เพราะการสอนเพศศึกษาจะทำให้เด็กมีเพศสัมพันธ์ช้าลง รู้จักวิธีป้องกัน และสามารถดำรงชีวิตอยู่ มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องธรรมชาติทางเพศและการเจริญพันธุ์ดีขึ้น (การสำรวจ และวิจัยขององค์การอนามัยโลก และข้อมูลการสอนเพศศึกษาทั่วโลก 1993 อ้างถึงใน นิกร ดุสิตสิน,วีระนิยมวัน และไพสิน ศรีสุขโข, 2545:7) การให้การศึกษาทางเพศอย่างถูกต้องตามหลักทางวิชาการ จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ไขวิกฤตการณ์ปัญหาทางเพศ เพื่อช่วยในการปรับเปลี่ยนแนวคิด และพฤติกรรมทางเพศให้ถูกต้องเพราะฉะนั้นการสอนเรื่องเพศศึกษาจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะมีการเรียนการสอนอย่างเป็นรูปธรรมเสียที การสอนนี้ไม่ใช่การสอนเรื่องการมีเพศสัมพันธ์เพียงอย่างเดียว แต่จะต้องครอบคลุมหัวข้อเรื่องของเพศศึกษาซึ่งประกอบไปด้วย

ทางด้านชีววิทยา จิตวิทยา และสังคมวิทยา เช่น กายวิภาค พัฒนาการทางเพศ ความแตกต่างของแต่ละเพศ ปฏิสัมพันธ์ทางเพศ (นิกร ดุสิตสิน, วีระ นิยมวัน และไพลิน ศรีสุขโข, 2545:3)

เมื่อพิจารณาถึงกลุ่มเป้าหมายที่จะต้องสอนเพศศึกษาพบว่าเด็ก และเยาวชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนในช่วงวัยรุ่นอายุ 16-18 ปี (ช่วงมัธยมศึกษาตอนปลาย) เป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาได้มากที่สุด เพราะในช่วงอายุวัยนี้ร่างกายและจิตใจมีการเปลี่ยนแปลง มีการอยากรู้ อยากเห็น อยากลอง มีการแสวงหาเอกลักษณ์ประจำตัวที่ชัดเจน มีการกระตุนจากฮอร์โมนเพศทำให้ สนใจในเรื่องเพศ มีความรักความสัมพันธ์ระหว่างเพศ ต้องการใกล้ชิดกับคนรัก และมีพัฒนาการการแสดงออกที่แตกต่างจากวัยอื่นๆได้อย่างชัดเจน มีการใช้เหตุผลความเป็นจริงในการตัดสินใจ มากกว่าการตัดสินใจตามเพื่อน (นิกร ดุสิตสิน และไพลิน ศรีสุขโข, 2544:45), (สุชา จันทร์อม, 2528) ประกอบกับนักเรียนในวัยนี้เริ่มมีเพื่อนต่างเพศมากขึ้น เริ่มมีนัด และบางคนอาจมีคู่อรักหรือแฟนแล้ว (สุชาติ โสมประยูร และวรรณิ โสมประยูร, 2541:197) การสอนเพศศึกษาในกลุ่มวัยนี้จึงมีความจำเป็นมาก และเนื้อหาควรจะให้เนื้อหาที่กว้างขวาง ทันสมัย และลึกซึ้งมากขึ้น เพราะเด็กเริ่มโตมากขึ้น สามารถนำเอาความรู้ที่ได้รับจากบทเรียนไปใช้แก้ไขปัญหาชีวิตจริงได้ทันเวลาที่

แม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการได้จัดให้มีการเรียนการสอนเพศศึกษามาเป็นเวลานาน โดยใช้ชื่อต่างๆออกไป เช่นครอบครัวศึกษา เป็นต้น และบูรณาการ หัวข้อนี้ไว้ในวิชาต่างๆ เช่น วิชา สุขศึกษา การเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต วิทยาศาสตร์ ฯลฯ แต่เนื่องจากทัศนคติในเรื่องเพศศึกษาในประเทศไทยยังไม่ชัดเจน และยังถือว่าเป็นเรื่องส่วนตัวน่าปกปิดสำหรับผู้ใหญ่ จึงต้องยอมรับความจริงว่าการสอนเพศศึกษายังไม่ประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพึงพอใจ ทั้งนี้ครูผู้สอนส่วนใหญ่ก็ไม่พร้อมที่จะสอนเพศศึกษาให้แก่นักเรียน มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อเพศศึกษา อีกทั้งหลักสูตรเพศศึกษาที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ได้รับการปรับปรุงครั้งสุดท้าย เมื่อปี พุทธศักราช 2533 เนื้อหาในแต่ละชั้นเรียนจึงอาจจะไม่ครบถ้วนเหมาะสม ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม และขาดสื่อที่เด็ก สนใจ ทำให้เกิดการเรียนรู้ในชั้นเรียนของเด็กไม่ได้ผลเท่าที่ควร (อัมพร เบญจพลพิทักษ์, 2545)

จากความเป็นมาและความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาพัฒนาสร้างหลักสูตรการสอนวิชาเพศศึกษา และเลือกรูปแบบการสอนที่เหมาะสมกับเด็กมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อให้ความรู้ ส่งเสริมพฤติกรรม และเจตคติที่ดีในเรื่องเพศ เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีความ เข้าใจ ยอมรับนับถือตนเอง พัฒนาสร้างเสริมมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีแนวคิดอย่างชาญฉลาดในการแสดงออกในพฤติกรรมทางเพศที่ตนพอใจ และถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องตามบรรทัดฐานทางสังคมไทย สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิต แก้ไขและป้องกันปัญหาทางเพศที่อาจจะเกิดขึ้นตามมา มีการเตรียมพร้อมที่จะเป็นบิดา มารดา พัฒนาชีวิตครอบครัวให้มั่นคงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการสอนเพศศาสตร์ศึกษาแบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางกับรูปแบบการสอนแบบบรรยาย ต่อความรู้ พฤติกรรม และเจตคติด้านเพศ ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 โรงเรียนสตรีสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ

สมมุติฐานในงานวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนเพศศาสตร์ศึกษา แบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จะมีความรู้ พฤติกรรม และเจตคติด้านเพศ สูงกว่าก่อนการทดลอง
2. นักเรียนที่ได้รับการสอนเพศศาสตร์ศึกษา แบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จะมีความรู้ พฤติกรรม และเจตคติด้านเพศ สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบบรรยาย

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาผลของการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนจากผู้วิจัย
2. ประชากรที่ศึกษา คือ นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4 โรงเรียนสตรีสมุทรปราการ ที่เลือกเข้ารับการสอนในภาคปลายการศึกษา ปี พ.ศ.2546
3. กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 50 คน โดยให้ผู้เรียนเลือกลงทะเบียนตามความสมัครใจ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. หลักสูตรเพศศาสตร์ศึกษา หมายถึง หลักสูตรการสอนที่บูรณาการเนื้อหาวิชา
 - 1.1 พัฒนาการทางเพศ (Human sexuality development) มีเนื้อหาครอบคลุม เรื่องการเจริญเติบโต และพัฒนาการทางเพศตามวัยทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม
 - 1.2 สุขอนามัยทางเพศ (Sexuality health) มีเนื้อหาเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพอนามัยที่ถูกต้อง เหมาะสมตามวัย การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ การวางแผนครอบครัว และการคุมกำเนิด
 - 1.3 พฤติกรรมทางเพศ (Sexuality behavior) มีเนื้อหาเกี่ยวกับการแสดงออกของพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมกับเพศ และวัย

1.4 สัมพันธภาพ (Relation) มีเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้าง และรักษาสัมพันธภาพกับเพื่อนเพศเดียวกัน และเพื่อนต่างเพศ การเลือกคู่ การเตรียมตัวก่อนสมรส และการสร้าง ครอบครัว

1.5 ทักษะที่จำเป็น (Personal skill) มีเนื้อหาเกี่ยวกับความสามารถในการจัดการกับสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการตัดสินใจ และการแก้ไขปัญหา ทักษะการจัดการกับอารมณ์

1.6 สังคมและวัฒนธรรม (Social and culture) มีเนื้อหาเกี่ยวกับค่านิยมที่สอดคล้องกับสังคม และวัฒนธรรมไทย และการปรับตัวต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยเฉพาะสื่อต่างๆ

1.7 บทบาทเพศ (Gender role) มีเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างเอกลักษณ์ทางเพศที่เหมาะสม ความเสมอภาคทางเพศ และบทบาททางเพศที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในสังคมอย่างสมดุล

2. ความรู้เรื่องเพศ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจตามเนื้อหาหลักสูตรเพศศาสตร์ศึกษา ซึ่งประเมินได้จากค่าคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบความรู้เรื่องเพศของนักเรียน ซึ่งแบบทดสอบมีข้อคำถามครอบคลุมเนื้อหาหลักสูตรเพศศาสตร์ศึกษา หากค่าคะแนนมากจะหมายถึงนักเรียนมีความรู้ในเนื้อหาวิชาเพศศาสตร์ศึกษา

3. พฤติกรรมทางเพศ หมายถึง การตัดสินใจเลือกแสดงออกทางร่างกาย วาจา และสภาพอารมณ์เกี่ยวกับเรื่องเพศ เช่นการแต่งกาย การแสดงออกถึงความรัก การเกี่ยวพาราสี การบริโภคสื่อ ซึ่งประเมินได้จาก ค่าคะแนนที่ได้จากการทำแบบสอบวัดพฤติกรรมด้านเพศของนักเรียน หากได้ค่าคะแนนมากจะหมายถึงนักเรียนมีพฤติกรรมด้านเพศดี

4. เจตคติทางเพศ หมายถึง ปฏิกริยาในด้านความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่จะพึงมี ทั้งในลักษณะที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมในเรื่องเพศ เช่น ความสนใจทางเพศ ความพึงพอใจ ความรัก ความศรัทธา ความเชื่อต่างๆเกี่ยวกับเรื่องเพศ ฯลฯ มีบทบาทในเรื่องของการปฏิบัติ หรือความประพฤติต่างๆทางเพศ หากมีเจตคติทางเพศที่ดีจะทำให้พบกับความสำเร็จ และความสุข อันเป็นผลมาจากความสัมพันธ์ระหว่างเพศ สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างราบรื่นสมตามจุดมุ่งหมายของชีวิต จะประเมินเจตคติที่ดีได้จาก ค่าคะแนนที่ได้จากทำแบบสอบถามเจตคติต่อเรื่องเพศ โดยค่าคะแนนสูงจะหมายถึงนักเรียนมีเจตคติในเรื่องเพศในแง่ดี ในทางตรงข้ามหากค่าคะแนนต่ำจะหมายถึงเจตคติในเรื่องเพศของนักเรียนในแง่ลบ

5. การเรียนรู้แบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง การจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัว (Active participation) ทั้งทางด้านกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคมในกิจกรรม หรือกระบวนการเรียนรู้โดยมีบทบาท ดังกล่าวมากกว่าผู้สอน

6. การเรียนรู้แบบบรรยาย หมายถึงรูปแบบการสอนที่มีวิธีการสอนโดยผู้สอนเป็นผู้บรรยาย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับความเจริญ และสภาวะทางร่างกาย สติปัญญา จิตใจ และอารมณ์เกี่ยวกับเรื่องด้านเพศ

2. นักเรียนมีการพัฒนาการปรับตัวทางเพศ ขจัดความกลัวและความวิตกกังวล สามารถปฏิบัติตนได้ถูกต้องเหมาะสม ตามการเจริญเติบโต และพัฒนาการทางเพศ

3. นักเรียนมีความเข้าใจ และทัศนคติที่ถูกต้อง พัฒนาคูณลักษณ์การแสดงออกทางเพศ ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสังคมไทย

4. นักเรียนมีความเข้าใจความต้องการ และพฤติกรรมทางเพศของตนเอง ของผู้อื่น ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลและความแตกต่างระหว่างเพศ

5. นักเรียนมีทักษะที่จำเป็นในการป้องกันตนเองจากภัยที่ไม่คาดคิดทางเพศ และบทบาททางเพศที่เหมาะสม

6. เพื่อให้เป็นหลักสูตรการสอนเพศศึกษาในรายวิชาสาระเพิ่มเติม โรงเรียนสตรีสมุทรปราการ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย